

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ
СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И УРБАНИЗАМ

**ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
МЕШОВИТОГ ВОЈНО-ЦИВИЛНОГ АЕРОДРОМА „МОРАВА“**

- РАНИ ЈАВНИ УВИД -

Београд, јул 2020. године

УВОД

Приступа се изради Просторног плана подручја посебне намене мешовитог војно-цивилног аеродрома „Морава“ (у даљем тексту: Просторни план) на основу Одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене мешовитог војно-цивилног аеродрома „Морава“ („Службени гласник РС”, број 78/19) и Одлуке о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене мешовитог војно-цивилног аеродрома „Морава“ на животну средину („Службени гласник РС”, број 73/19).

Носилац израде Просторног плана је Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре.

Обрађивачи Просторног плана су: Институт за архитектуру и урбанизам Србије (носилац посла испред групе обрађивача), JUGINUS д.о.о. Београд и ЈП „Завод за урбанизам Ниш“.

Просторни план ће се израђивати у складу са принципима/начелима планирања, коришћења, уређења и заштите простора утврђеним чланом 3. Закона о планирању и изградњи („Сл. гл. РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 – др. закон и 9/20), а посебно у складу са начелима одрживог развоја кроз интегрални приступ у планирању, као и са начелима уређења простора за потребе одбране земље.

Визија и дугорочни циљ развоја и доношења Просторног плана је обезбеђење просторних услова за економски развој региона, који ће се постићи доградњом, реконструкцијом и модернизацијом војно-цивилног аеродрома „Морава”. Овиме ће се побољшати укупна приступачност, безбедност, еколошка одрживост и конкурентност региона, повезаност ваздушног са другим видовима саобраћаја, доступност становништва већем броју сервиса и услуга ваздушног саобраћаја, уз истовремено обезбеђење несметаног функционисања инфраструктуре за потребе одбране земље.

Концепт развоја аеродрома „Морава“ заснива се на обезбеђењу услова за проширење капацитета аеродрома, за побољшање саобраћајног положаја подручја и остваривање квалитетних веза са постојећим и планираним инфраструктурним коридорима, аеродромима у окружењу, као и на повећању атрактивности подручја за развој транспорта и логистике, индустрије, туризма и других привредних грана.

Предмет овог Просторног плана је реконструкција и модернизација војно-цивилног аеродрома „Морава“, у циљу обезбеђења услова за проширење капацитета аеродрома, побољшање саобраћајне повезаности и интеграције у окружење, као и повећања нивоа националне безбедности и сигурности у домену одбране.

Просторни план ће садржати детаљну разраду за планиране намене и за инфраструктурне објекте за потребе одбране, чиме ће се створити одговарајући плански основ у смислу директног спровођења издавањем локацијских услова за аеродромске саобраћајне површине. Посебним прилогом Просторног плана биће обрађени поверљиви садржаји комплекса специјалне намене (обрађени на нивоу детаљне разраде), а који се односе на посебне мере уређења и припреме територије за потребе одбране земље, у складу са чланом 10. Закона о планирању и изградњи. Изградња планираних објеката и уређење простора реализоваће се у складу са процедурама дефинисаним Правилником о планирању, изградњи и одржавању објеката инфраструктуре које користе Министарство одбране и Војска Србије („Службени војни лист”, број 29/11, 13/17 и 2/19). Планирање, пројектовање и изградња реализоваће се и у складу са Законом о ваздушном саобраћају („Сл. Гласник РС”, бр. 73/2010, 57/2011, 93/2012, 45/2015, 66/2015 - др. закон, 83/2018 и 9/2020), Правилником о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, бр. 11/17 и 16/19), Правилником о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС”, бр. 23/18) као и осталом важећом регулативом. Просторним планом обезбедиће се и режим коришћења, уређење и заштита простора која омогућава успостављање одговарајућег одрживог односа

између развоја војне и цивилне инфраструктуре и осталих активности у простору, односно усклађивање посебне и осталих намена простора, отклањањем евентуалних конфликта који се могу појавити између унапређења постојеће и изградње нове инфраструктуре и њених утицаја на непосредно и шире окружење.

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину чиниће саставни део документације Просторног плана.

1. ОПИС ГРАНИЦА ПЛАНСКОГ ДОКУМЕНТА

Одлуком о изради Просторног плана дата је оквирна граница обухвата Просторног плана, која треба да буде коначно утврђена Нацртом Просторног плана. Прелиминарни обухват Просторног плана чине делови територије града Краљева (Рашког управног округа) и града Чачка (Моравичког управног округа), и то (Табела 1):

- 1) на територији града Краљева целе катастарске општине: Лађевци, Обрва и Тавник; и
- 2) на територији општине Чачак цела катастарска општина: Катрга.

Укупна површина прелиминарног обухвата Просторног плана је око 61,6 km². Шире подручје Просторног плана приказано је на графичком прилогу: Посебна намена простора.

Табела 1. Обухват подручја Просторног плана

Јединица локалне самоуправе (ЈЛС)	Површина обухваћеног дела територије ЈЛС, km ²
Град Краљево	46,93
Град Чачак	14,66
Укупно	61,59

Коначна граница Просторног плана, као и обухват простора детаљне разраде биће дефинисана Нацртом Просторног плана у складу са категоријом аеродрома и његовим заштитним зонама.

2. КРАЋИ ИЗВОД ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА

Законом о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10), је утврђено да је основни циљ просторног развоја ваздушног саобраћаја Републике Србије да ваздухопловни систем буде интегрални део европског ваздухопловног система, а ваздухопловни саобраћај постане главни вид транспорта на релацијама дужим од 45 минута летења, уз могућност да сваки регион у будућности има аеродром одговарајуће категорије.

Уредбом о утврђивању Регионалног просторног плана за подручје Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа („Службени гласник РС”, број 39/14) је наведено да се развој ваздушног саобраћаја на овом подручју заснива на формирању регионалног аеродрома „Морава” и да би он био најважније регионално чвориште у систему регионалних ваздушних пристаништа. Такође, наведено је да се принципи развоја ваздушног саобраћаја заснивају на ефикасности, безбедности и интеграцији са окружењем и другим видовима саобраћаја.

2.1. Други релевантни документи

Стратегијом националне безбедности Републике Србије („Службени гласник РС”, број 94/19), утврђено је трајно опредељење Републике Србије да доприноси јачању регионалне стабилности и унапређењу добросуседских односа. Економско и инфраструктурно повезивање у региону је од прворазредног значаја, јер се тиме оснажују капацитети региона и јача конкурентност на међународном плану.

У изради су Стратегија развоја ваздушног саобраћаја 2020-2025. и Национални програм развоја аеродрома 2025 чији је носилац Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Републике Србије.

3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

3.1. Постојећа намена простора

На подручју Просторног плана доминира пољопривредно земљиште са 35,90 km² (око 58,3% површине), затим шуме, шумско земљиште и други вегетацијом обрасли терени са 21,98 km² (око 35,7%), док насеља и други антропогени терени у функцији насеља и инфраструктуре заузимају 3,55 km² (5,7%) и водна и влажна земљишта са 0,16 km² (0,3%).

Подручје Просторног плана обухвата делове локалних самоуправа који су покривени просторним плановима јединица локалних самоуправа и то: Просторни план града Краљева („Службени лист града Краљева”, број 07/2011) и Просторни план града Чачка („Службени лист града Чачка”, број 17/2010).

3.2. Аеродром „Морава“

Аеродром „Морава“ (IATA код –KVO, ICAO код LYKV) се налази између Краљева и Чачка и представља мешовити (војно-цивилни) аеродром у систему ваздушног саобраћаја Републике Србије. Изграђен је 1967. године. Војним делом аеродрома, који је саставни део система одбране Републике Србије управља Министарство одбране Републике Србије. Аеродромски оператер цивилног дела аеродрома је привредно друштво „Аеродроми Србије“ д.о.о., у складу са Дозволом за коришћење аеродрома издате од Директората цивилног ваздухопловства РС. Цивилни део аеродрома је у западном делу комплекса и садржи путнички терминал и платформу, док је војни део на супротном крају полетно-слетне стазе. Приступци за цивилни и војни део аеродрома су раздвојени.

Цивилни летови су се до 2019. године реализовали уз посебно одобрење Министарства одбране Републике Србије, да би 28.06.2019, домаћи авио-превозилац „Air Serbia“ обавио први путнички лет са аеродрома „Морава“ од добијања Дозволе за коришћење аеродрома за јавни ваздушни саобраћај.

Аеродром „Морава“ је већ опремљен извесном инфраструктуром, али захтева свеобухватан инвестициони програм њеног унапређења, изградње и развоја, како би се активно укључио на тржиште цивилног ваздушног саобраћаја југоисточне Европе и света.

Димензије основне стазе су 2385x150 m и испуњени су услови за операције полетања и слетања у условима визуелног прилаза и непрецизног инструменталног прилаза. Референтни код аеродрома је „4С“, а полетно-слетна стаза је димензија 2265x30 m са композитном (асфалтно-бетонском) коловозном конструкцијом, правца 13-31 (130 степени у односу на север).

Полетно-слетна стаза је повезана са платформом А у цивилном делу аеродрома, рулним стазама А и Ј, које омогућавају директну везу са прагом 13 полетно-слетне стазе. Платформа садржи једну паркинг позицију за авионе кодног слова „Ц“. На аеродрому постоји и рулна стаза укупне дужине 2.200 m, паралелна са полетно-слетном стазом и на осном одстојању од 210 m, као и низ других рулних стаза-спојница, али су оне, тренутно ван функције за цивилни ваздушни саобраћај..

У цивилном делу аеродрома налазе се: пристанишна зграда (путнички и робни терминал са простором за високорегално складиште малог капацитета) који чине јединствену просторну целину. Путнички терминал је опремљен свим неопходним садржајима за обављање међународног јавног саобраћаја. У близини пристанишне платформе, односно пристанишне зграде налази се контролни торањ где је организована служба контроле летења.

Надлежност за контролу операција на самом аеродрому је расподељена тако да је за део платформе и терминалне зграде у цивилном делу задужен аеродромски оператер

„Аеродроми Србије“ д.о.о. полетно-слетом стазом и рулним стазама (осим оне за приступ војној платформи) управља пружалац услуге информисања у ваздухопловству (SMATSA д.о.о), а свим преосталим површинама војни субјекат (Министарство одбране Републике Србије).

4. ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ ПЛАНА

Основни циљ израде Просторног плана је обезбеђење просторних услова за економски развој региона, који ће се постићи доградњом, реконструкцијом и модернизацијом војно-цивилног аеродрома „Морава“.

Задаци израде Просторног плана су:

1. Утврђивање стања комплекса и обезбеђење просторних услова за изградњу нових инфраструктурних објеката,
2. Систематизација намене простора са разграничењем војног од цивилног дела аеродрома „Морава“,
3. Планско опремање подручја инфраструктурним објектима и системима,
4. Резервисање простора, планско уређење и припрема територије за:
 - формирање нове полетно-слетне стазе са пратећим површинама,
 - формирање нових капацитета робно-теретних терминала,
 - реконструкцију постојећих саобраћајних прикључака и дефинисање нових прикључака,
 - формирање мреже инсталација и система подршке саобраћане инфраструктуре.

5. ПЛАНИРАНА ПРЕТЕЖНА НАМЕНА ПОВРШИНА

5.1. Место улога аеродрома „Морава“ у систему ваздушног саобраћаја Републике Србије

Аеродром „Морава“ је један од три комерцијална међународна аеродрома у систему ваздушног саобраћаја Републике Србије, где аеродроми „Никола Тесла“ у Београду и „Константин Велики“ у Нишу већ редовно учествују у међународном ваздушном саобраћају. На аеродрому „Морава“ већ постоји инфраструктура за путнички и карго саобраћај, и иако сада није имао значајан обим саобраћаја, потенцијал даљег развоја је евидентан, што препознаје и национални програм за развој аеродрома у Србији (у изради).

Аеродром се налази у близини пруге и планираног аутопута Е-761 (Појате – Прељина). Посебан значај, аеродром је добио са изградњом аутопута А2 „Милош Велики“ од Сурчина, преко Обреновца и Љига до Прељине.

Аеродрому „Морава“ гравитирају Крагујевац, Краљево, Чачак, Горњи Милановац, Пожега, Ивањица, Ужице, Нови Пазар, Рашка уз околна мања места (са више од 800000 становника према попису из 2011. године). Саобраћајна повезаност мрежом аутопутева (А1 Београд-Ниш, А2 Београд – Чачак и Е-761 Појате - Прељина) и унапређена инфраструктура у секундарни обухват гравитационог подручја укључује и сва насељена места повезана на саобраћајни правац од Београда, преко Обреновца до Љига и Прељине.

Аеродром „Никола Тесла“, у Београду, је највећи аеродром Републике Србије, значајно већих капацитета од друга два комерцијална међународна аеродрома. Београдски аеродром је једини аеродром који учествује у дуголинијском саобраћају и тежи томе да постане трансферно чвориште („Hub“) за југоисточни део Европе. Аеродром „Константин Велики“, у Нишу, је други по величини међународни аеродром и пре свега је фокусиран на операције нискотарифних авио-превозилаца.

Узимајући у обзир претходно описано значајно гравитационо подручје, као и однос друга два комерцијална аеродрома у Београду и Нишу, аеродром „Морава“ би могао да се развија у смеру туристичког „leisure“ авио-саобраћаја, али и теретног саобраћаја. За даљи развој неопходно је реконструисати део постојеће и доградити нову инфраструктуру и

опремити је за већи капацитет саобраћаја, пре свега у сегменту површина за кретање ваздухоплова.

5.2. Планирана намена простора

Претежна намена аеродромског комплекса „Морава“ су јавне површине за саобраћај и то је основа даљег планског развоја. Ово укључује развој површина за кретање и паркирање ваздухоплова, сервисних путева, изградњу робног терминала, проширење приступних путева и површина за паркирање и других помоћних објеката у служби ваздушног саобраћаја.

Истовремено са развојем цивилног дела развијаће се и војни део комплекса, односно површине специјалних намена.

У зависности од коначног решења развоја полетно-слетне стазе и објеката за радио-навигацију и радио-навигационих система дефинисаће се и заштитне зоне аеродрома са одговарајућим режимима коришћења простора.

6. ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ПЛАНИРАЊА У ПОГЛЕДУ УНАПРЕЂЕЊА НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

Израдом Просторног плана обезбеђују се неопходни услови за уређење, доградњу, реконструкцију и модернизацију аеродрома „Морава“ и успостављање режима заштите и коришћења простора у непосредном окружењу комплекса. Спровођењем Просторног плана очекују се следећи општи ефекти:

- раздвајање војног и цивилног дела аеродрома што ће утицати на повећану функционалност и употребљивост оба дела аеродрома,
- побољшање инфраструктурне опремљености,
- уређење простора и саобраћајних површина,
- боља саобраћајна повезаност аеродрома са окружењем, пре свега са планираним аутопутем Е-761,
- установљавање зона заштите и спровођење режима зона заштите комплекса специјалне намене, као и зона заштите цивилног дела аеродрома;
- смањење негативних утицаја и ризика на насеља и становништво у непосредном окружењу.

Уз даљи развој аеродром „Морава“, домаћи и страни инвеститори би били знатно више заинтересовани за улагање у читав регион, с обзиром да би сва средства била много доступнија, а сама комуникација у саобраћајном смислу постала би значајно ефикаснија.

Графички прилог: Посебна намена простора у размери 1:50.000.

У Београду, јула 2020. године

Институт за архитектуру и урбанизам Србије

Директор

др. Саша Милијић, научни саветник
(посилац посла испред групе обрађивача)

